

Sedm let jest mně surově spiláno v Moderní revui od chvíle, kdy vystoupil jsem proti zvrhlostem a ničemnostem Karáskovým. Předtím byl jsem tam chválen; nikdo jiný než tehdejší orakulum Moderní revue, zemřelý Miloš Marten, napsal chvalozpěv na mé Boje o zítřek záhy po jejich vydání... To ví celý literární svět český, to ví i p. F. V. Krejčí z Práva lidu, který psal proti Karáskovi v oné aféře stejně rozhodně jako já! Sedm let nestarám se o Moderní revui právě proto, že vím, z čeho se pramení její nízké zášti; přerušil jsem před sedmi lety výměnu svých časopisů s touto tiskovinou a nedotýkám se jí ani pinsetami.

Ale právě proto měl jsem právo odmítnouti jednou provždy pokusy různých lidí a lidiček dostati mne pod jeden klobouk s Arnoštem Procházkou a varovati je přístě od takových úmyslů. Ten a jen ten účel sledoval jsem prvním odstavcem svého článku z minulého čísla Kmene.

V třetím čísle Cesty

obírá se mým článkem „Proti návrhu Macharovu“ p. Viktor Dyk a obrací se zejména proti jeho prvnímu bodu, kde odmítám každé společenství, i společenství podpisové, se zákeřnými, nečestnými nepřáteli, jako jest Arnošt Procházka. Kdyby prý takový názor byl rozšířen mezi spisovateli, nebyl by prý podepsal list květnový nikdo, poněvadž každý má prý nějakého nepřítele, a pro rozmišky osobní nebyla by prý možná žádná akce veřejná.

Pan V. Dyk není práv mé myšlenky. Ve Kmeni lišil jsem zřejmě mezi odpůrcem, soupeřem, čestným nepřítelem a mezi zákeřníkem; s prvními mohou státi v dobách nebezpečí veřejného v jedné řadě, s druhými nikoliv. Pan Dyk přečti si laskavě slova velikého francouzského historika, které jsem o té věci uvedl v 17. čísle Kmene. Z nich bude mu patrné, že jinde mají mnohem jemnější cit právní a nebagatelisují těchto věcí jako u nás. Neboť: čest národní jest jen stupňovaná a zmocněná čest osobní, a kde není smyslu pro tuto, není ani půdy k vzrůstu pro onu. Francouz jasně ukazuje, kde jest vina: v obci, v celku národním nebo státním, který včas nedovedl opatřiti soudce a rozsouditi. Při veřejném nebezpečí, pokud vím, jest a bylo prvním příkazem přerušeni a zastaveni všech sporů a bojů soukromých. Stalo se to však v mém případě? Přerušil své zákeřné útoky Arnošt Procházka? Nikoliv, naopak, stupňoval je i jejich perfidnost a podlost. Proto přes námitky p. Dykovy trvám na svém a odmítám s Arnoštem Procházkou jakékoli společenství. Případ můj jest výjimečný a nemá obdoby v jiných případech sporů a bojů spisovatelských. A stanovisko mé neodporuje také, jak se mylně domnívá p. Dyk, mému požadavku pravé tvořivé lásky; neboť pravá tvořivá láska není ani slabost ani zbabělost ani nedostatek smyslu pro čest; pravá tvořivá láska naopak žádá nejrozhodnější odvahy k nenávidění zla i k jeho stíhání vždy a všude, pokud vítězí a ovládá život.

Právo lidu z 23. června

obírá se Kmenem způsobem tak ubožáckým, že škoda namočit pro to pera do kalamáře. Spisovatel L. N. Zvěřina napsal na záda slavné sociální demokracii české článek „Hydra“, který přilehl tak důkladně, že Právo lidu nezmohlo se proti jeho

meritu ani na slůvko odpovědi, nýbrž vytrhlo z něho pokrytecky větu, v níž Zvěřina řekl, že carism *nebyl* přes všechny své hříchy *klebrou Ruska*, a dovolal se pro svůj soud názoru Dostojevského, který viděl v carismu nutnou formu státního života Ruska. A z toho klepaři, že prý Kmen hájí „krvavou metlu ruského lidu, carism“. Soud p. Zvěřinův není soud můj — já soudím o věci jinak —, ale přeji v listě svém každému slušnému a poctivému přesvědčení místa a neškrtám z článků, podepsaných plným jménem, nic podstatného. Já soudím, je-li nutno již mluvit o tom, že carism byl *maskovaná* anarchie, jako bolševictví jest anarchie *zjevná a otevřená*; co jest lepší nebo horší, o tom netroufám si jako pouhý pozorovatel rozhodovati — k tomu musí bych žiti na Rusi desetiletí a znáti Rusko a jeho život v jeho posledních tajemstvích. Že však bolševictví není poslední slovo ruské duše, že jest na nejvyšší jen poblouzením na nesnadné cestě za velikým a vznešeným cílem, jest mně tak jasné, jako že dvakrát dvě jsou čtyři.

Ale názor p. Zvěřinův není nic ubohého nebo zpátečnického, co by zasloužilo posměšku nebo hany, již proto ne, že opírá se o přesvědčení a zkušenosti největšího básnického genia ruského v 19. věku, který znal a miloval Rus tak hluboce jako dlouho nikdo druhý po něm a jistě hlouběji a lépe než kdokoli z nás. A opakují znova, že není poslední slovo tohoto dějinného procesu posud řečeno a že až bude řečeno, zahanbí a usvědčí jistě z obmezenosti dnešní demagogii sociálně demokratickou, která myslí, že dějiny vyrábějí se v rotače Práva lidu a že stačí poházeti nějaký názor frází o jeho zpátečnictví (domnělém — s krátkozrakého stanoviska Hyberské ulice), aby byl odbyt.

Ve své mstivosti za výprask „Hydry“ vytrhlo totéž Právo lidu také větu z mého článku proti přílišné a pochybené popularisaci vědecké, a snaží se namluviti svému čtenářstvu, že prý jsem proti šíření vědomosti v lidu, a tedy tmář a zpátečník; a od náboženství prý čekám něco — ve čtvrtém roce války, kterou prý vyvolali pánové velmi nábožní! Odpovídat na to, bylo by opravdu mařit drahý čas; čtenář dobré vůle nalezne si odpověď v glosse předchozí. Jen o těch „nábožných pánech“ a strůjcích války: jsou-li nábožní nebo ne, nevím; ale co vím, jest, že nejsou *náboženská v mém smyslu slova* — a o to jde; ne o tu zvrhlou karikaturu, kterou spojuje Právo lidu s představou náboženství.

Že ostatně názory Práva lidu jsou na štěstí anachronismem již ve vlastní straně, že lepší stranici dávno z nich vyrostli, toho mnoho se potěšitelné důkazy. Jeden sociálně demokratický redaktor vydává ve Vídni list, stojící v náboženských otázkách na stanovisku právě protivném Právu lidu; a redaktor Práva lidu, p. Antonín Macek, opravdový básník a literát, převyšující o několik hlav své okolí, přitom někdo, kdo vyšel sám z dělnictva a zná duši dělného lidu jako málokdo druhý, napsal úvodní stať dnešního čísla, která mluví řečí zcela jasnou a nedvojsmyslnou.

Právu lidu

nestačí, že jeho vlastní redaktoři, jako pan Macek, bíjí je v jiných listech, ono musilo dostat mravní políček i na svých vlastních stránkách, aby — se nevzpamatovalo ze svého žalostného úpadku, neboť z té bídě mravní a duševní, v níž zavedli je